

Vergaderjaar 1994–1995 Nr. 24a

23 598

Wijziging van onder meer de Kaderwet Volwasseneneducatie 1991 in verband met sociale vernieuwing volwasseneneducatie

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS¹

Vastgesteld 15 november 1994

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de vaste commissie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Evenals in de Tweede Kamer was gebeurd, vroegen zij zich af of deze wijziging de moeite nog loont. Nu immers de datum van 1 november is verstreken en de beschikkingen door de planningsorganen vóór 1 december zullen worden afgegeven, is het effect op het jaar 1995 nihil. De facto blijft er dan één jaar over tot de Wet educatie en beroepsonderwijs (Web) in werking zal treden. Wat is naar het oordeel van de regering het effect van met name de wijziging van artikel 17 KVE en de bekostigingswetten in verband met wachtgeldverplichtingen op het jaar 1995? Is het verdedigbaar dat de planning volgens de oude KVE-systematiek heeft plaatsgevonden, dus zonder de wachtgeldaanspraken in aanmerking te nemen, terwijl de wachtgeldaanspraken op basis van dit wetsvoorstel wel zullen gaan meespelen in de uitvoeringsbudgetten?

Is dit in feite niet een vorm van terugwerkende kracht?

De leden van de fractie van de **PvdA** merkten op dat het wetsvoorstel de beleidsvrijheid van de gemeenten verruimt en hen tegelijkertijd een grotere verantwoordelijkheid toekent. Per WGR-gebied is sprake van een strakkere samenwerkingsverplichting. Het kwam de aan het woord zijnde leden voor dat hierbij de positie van de instellingen niet eenvoudiger wordt. De WGR-gebiedsindeling is immers sterk in beweging en het zal, naar het zich laat aanzien, nog geruime tijd duren voor er een stabiele situatie is ontstaan. In een aantal nieuw ontstane gebieden is nog geen formeel planningsorgaan geïnstalleerd, zodat formeel-juridisch gezien niet aan de verplichting van het maken en vaststellen van een plan van activiteiten, noch aan het afgeven van beschikkingen kan worden voldaan. De uitvoerende instellingen hebben of krijgen te maken met meerdere planningsorganen en, omgekeerd, planningsorganen met meer en andere uitvoerende instellingen. Wat betekent dit, zo vroegen zij, voor de beheers- en bestuurslast?

¹ Samenstelling:

Van Gijzen (CDA), Grol-Overling (CDA), Kuiper (CDA), Jaarsma-Buijserd (PvdA), Redemeijer (PvdA), voorzitter, Schuyer (D66), De Savornin Lohman (D66), Van Boven (VVD), Ginjaar (VVD), Van Wijngaarden (GroenLinks), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

Daarenboven zijn in een aantal RBA-gebieden de grenzen niet dezelfde als van de samenstellende WGR-gebieden. Leidt een en ander niet tot een uiterst ondoorzichtige wijze van budgetteren voor de nieuwe WGR-gebieden? Is er geen reden om het beleid t.a.v. gebiedsindeling en dat van departementen die de gebiedsindeling benutten voor de verdeling van middelen, nauwer en beter op elkaar af te stemmen?

Een derde probleem met betrekking tot de gebiedsindeling betreft het feit dat volwassen cursisten zich er niet toe laten dwingen om te kiezen voor een instelling binnen hun eigen gebied. In sommige regio's is zo'n 25% van de cursistenpopulatie afkomstig uit een ander WGR-gebied dan waarin de instelling is gesitueerd. Gezien de centrumfunctie van bepaalde steden treedt niet automatisch egalitatie op tussen twee belendende WGR-gebieden.

Wordt het geen tijd besluitvormend overleg tussen aanpalende WGR-gebieden dwingend voor te schrijven?

Deze kwesties worden extra actueel nu de wachtgeldconsequenties bij de planningsorganen worden gelegd. Het risico wordt, dachten deze leden, levensgroot dat de verschillende planningsorganen naar elkaar zullen verwijzen, waardoor de zwartepiet bij de instelling terecht komt. Hoe verhoudt dit zich met de autonomie van de instellingen?

De plannende organen kunnen een instelling dwingen tot reductie van de personele formatie binnen VAVO of BE indien er sprake is van sterk verschuivende accenten in de activiteitenplanning. Het NBW schrijft echter – afhankelijk van de duur van het dienstverband – een termijn voor tussen de ontslagaanzeggingen en de feitelijk beoogde ontslagdatum. Bij een langer durend dienstverband (ca. 4 jaar) bedraagt deze termijn zes maanden. Dat betekent dat een instelling vanwege besluitvorming van een planningsorgaan ten minste een half jaar met personele kosten belast is, waar tegenover geen inkomsten staan. De leden van de PvdA-fractie vroegen of deze problematiek is onderkend en wat de reactie van de regering hierop is. Zij dachten dat dit zich slecht verhoudt met het te bereiken bedrijfsmatiger management van de instellingen.

De leden, behorende tot de fractie van **D66** stelden vast dat het voorliggende wetsvoorstel al vier jaar in statu nascendi verkeert. Daarmee behoort het tot de wetsvoorstellen, die de gemiddelde duur van de behandeling van wetgeving in Tweede en Eerste Kamer, in negatieve zin beïnvloeden.

Waarom heeft de behandeling in de Tweede Kamer zo lang geduurd?

In hoeverre is het voorliggende wetsvoorstel niet ingehaald door nieuwe ontwikkelingen op dit terrein dat – zoals de minister terecht stelt – sterk in beweging is?

Is het compromiskarakter dat het wetsvoorstel draagt niet ten koste gegaan van de bestuurlijke efficiëntie? Dit geldt punten als de prioritering via doelgroepenbeleid van de gemeenten, terwijl de planning op regionaal niveau plaatsvindt; de dubbele regio-indeling via RBA's en WGR.

Inmiddels dreigt dit wetsvoorstel te worden ingehaald door de Wet educatie en beroepsonderwijs, die op dit moment door de Tweede Kamer behandeld wordt en pas per 1 januari 1997 in werking moet treden. Zou het niet – vanuit het gezichtspunt van behoorlijk bestuur – verantwoord zijn om eerst de ervaringen opgedaan met het voorliggende wetsvoorstel, af te wachten, alvorens vergaander veranderingen in de wet (Web) vast te leggen?

De minister heeft, aldus dezelfde leden, bezwaar tegen storting in het Gemeentefonds, omdat hij verantwoordelijk is voor een minimum-aanbod

op de deelterreinen basiseducatie en vavo. Kan de minister aangeven welke criteria gehanteerd worden voor het gewenste minimum?

De voorzitter van de commissie,
Redemeijer

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen